

PHÉP TRỪ

(2 tiết – SGK trang 62)

A. Mục tiêu

1. Kiến thức, kĩ năng:

- Nhận biết:
  - Ý nghĩa của phép trừ: tách ra.
  - Hai thuật ngữ thể hiện ý nghĩa phép trừ: **bớt đi, còn lại**.
- **Quan sát tranh, nói** được tình huống xuất hiện phép trừ, thao tác trên đồ dùng học tập thể hiện **tách, viết** được phép trừ thích hợp.
- Bước đầu nhận biết mối quan hệ cộng trừ qua sơ đồ Ven.

2. Năng lực chú trọng: mô hình hoá toán học, giải quyết vấn đề toán học, giao tiếp toán học.

3. Tích hợp: Toán học và cuộc sống, Tự nhiên và Xã hội, Mĩ thuật, Tiếng Việt.

B. Thiết bị dạy học

- HS & GV: 10 khối lập phương.

C. Các hoạt động dạy học chủ yếu

KHỞ ĐỘNG

Có thể dùng trò chơi: **Nói** “câu chuyện” theo cấu trúc câu:

Có...

Bớt...

Còn lại...

- 8 HS đứng trước lớp.
- GV ra hiệu lệnh, 3 HS chạy ra ngoài.
- HS dưới lớp nói, ví dụ:
  - Có 8 bạn**
  - Bớt 3 bạn**
  - Còn lại 5 bạn.**

BÀI HỌC VÀ THỰC HÀNH

1. Hình thành phép trừ ở tình huống dùng từ "bớt"

a) Giới thiệu phép trừ:

- HS (nhóm đôi) **quan sát tranh, nói** "câu chuyện" xảy ra phép trừ theo câu trúc câu: "Có... **bớt**... **Còn lại**..."

Ví dụ: **Có 5 con sóc**

Bớt 2 con sóc

Còn lại 3 con sóc

- GV hướng dẫn HS dùng các khối lập phương thay số sóc, thực hiện thao tác tách (GV gắn các khối lập phương trên bảng lớp, HS xếp trên bàn)

Có 5 con sóc (đặt 5 khối lập phương)

Bớt 2 con sóc (gạt 2 khối lập phương sang một bên)

Còn lại 3 con sóc (tay chỉ vào 3 khối lập phương còn lại).

- GV giới thiệu phép trừ:

Có 5 con sóc, bớt 2 con sóc, còn lại 3 con sóc.

Ta **nói**: "5 bớt 2 còn 3".

Ta **viết**: $5 - 2 = 3$.

Đây là phép tính trừ, **đọc** là: "năm trừ hai bằng ba".

HS **nói** và đọc trôi chảy:

5 bớt 2 còn 3

năm trừ hai bằng ba.

b) Viết dấu trừ, viết phép tính trừ:

- GV giới thiệu dấu —.

GV hướng dẫn cách viết. HS viết.

- GV hướng dẫn viết phép tính

$$5 - 2 = 3$$

HS viết.

c) Thực hành thành lập các phép trừ, viết phép trừ (bài 1):

- **Thực hiện mẫu**: GV giúp HS **nhận biết** và **thực hiện** được các việc theo trình tự

- **Quan sát tranh, nói** “câu chuyện” xảy ra phép trừ, đồng thời thực hiện thao tác tách các khối lập phương.

Ví dụ: **Có** 2 con bướm (đặt 2 khối lập phương)
Bớt 1 con bướm (gạt 1 khối lập phương sang một bên)
Còn lại 1 con bướm (tay chỉ 1 khối lập phương còn lại).

Thành lập phép trừ:

HS **nói**: 2 bớt 1 còn 1

Hai trừ một bằng một.

HS **viết**: $2 - 1 = 1$

HS **đọc** đồng thanh: Hai trừ một bằng một.

- HS **thực hành** các câu a, b theo trình tự mẫu.
- GV khái quát: $5 - 2 = 3$ tức là **có 5, tách bớt 2, còn lại 3**.

* **Thư giãn**

Có thể dùng trò chơi: **Nói** “câu chuyện” theo cấu trúc câu:

Có...

Trong đó có...

Còn lại...

– 5 HS đứng trước lớp (GV khéo léo thu xếp để có cả nam và nữ, cao và thấp, tóc dài và tóc ngắn,...)

– HS dưới lớp nói, ví dụ:

Có 5 bạn

Trong đó có 2 bạn nam

Còn lại 3 bạn nữ

...

2. Hình thành phép trừ ở tình huống “tách” để tìm phần “còn lại”

a) Giới thiệu phép trừ:

– HS (nhóm đôi) **quan sát tranh, nói** “câu chuyện” xảy ra phép trừ theo cấu trúc câu: “**Có ... trong đó ... còn lại ...**” (GV yêu cầu nói về số gà trống, số gà mái).

Ví dụ: **Có** 6 con gà

Trong đó có 1 gà trống

Còn lại 5 gà mái.

– GV và HS dùng các khối lập phương thay số gà, thực hiện thao tác **tách** (GV gắn các khối lập phương trên bảng lớp, HS xếp trên bàn).

Có 6 con gà (đặt 6 khối lập phương)

Trong đó có 1 gà trống (gạt 1 khối lập phương sang một bên)

Còn lại 5 gà mái (tay chỉ 5 khối lập phương còn lại).

– GV giới thiệu phép trừ:

Có 6 con gà, **trong đó** có 1 gà trống, **còn lại** 5 gà mái

Ta **nói**: 6 **tách** 1 **còn** 5

Ta **viết**: $6 - 1 = 5$

đọc là: “sáu trừ một bằng năm”.

HS **nói** và đọc trôi chảy:

6 **tách** 1 **còn** 5

sáu trừ một bằng năm.

– HS **viết** $6 - 1 = 5$.

b) Thực hành thành lập các phép trừ, viết phép trừ (bài 2):

– **Thực hiện mẫu**

GV giúp HS **nhận biết** và **thực hiện** được các việc theo trình tự:

- **Quan sát** tranh, **nói** “câu chuyện” xảy ra phép trừ, đồng thời thực hiện **thao tác tách** các khối lập phương.

Ví dụ: **Có** 4 trái táo (đặt 4 khối lập phương)

Trong đó có 1 trái xanh (gạt 1 khối lập phương sang một bên)

Còn lại 3 trái táo đỏ (tay chỉ 3 khối lập phương còn lại).

- Thành lập phép trừ:

HS **nói**: 4 **tách** 1 **còn** 3

Bốn trừ một bằng ba.

HS **viết**: $4 - 1 = 3$

HS **đọc** đồng thanh: Bốn trừ một bằng ba.

– HS **thực hành** các câu a, b theo trình tự mẫu.

Lưu ý câu b, HS có thể thành lập $4 - 3 = 1$ hay $4 - 1 = 3$, tuy nhiên phải phù hợp “câu chuyện”.

– GV khái quát: $6 - 1 = 5$ tức là **có** 6, **tách** 1, **còn lại** 5.

3. Sơ đồ Ven

GV vẽ sơ đồ Ven lên bảng lớp, GV vẽ, HS đếm.

Ví dụ: GV vẽ 1 chấm tròn, HS đếm 1.

GV vẽ thêm 1 chấm tròn, HS đếm 2.

GV khoanh 2 chấm tròn và hỏi: có mấy chấm tròn, HS trả lời: 2 chấm tròn, GV viết (hoặc gắn thẻ) số 2.

Tương tự với 1 chấm tròn.

GV khoanh và hỏi có tất cả mấy chấm tròn, HS trả lời: 3 chấm tròn.

GV yêu cầu HS viết phép tính từ sơ đồ Ven vào bảng con (1 HS/phép tính).

GV tổng hợp chọn đủ 4 phép tính viết lên bảng lớp.

GV giới thiệu mối quan hệ cộng trừ.

CỦNG CỐ

Dùng các khối lập phương thể hiện phép tính $9 - 3 = 6$.

Nói một “câu chuyện” phù hợp phép tính trên.

Có thể tổ chức thi đua giữa các tổ:

Các tổ thảo luận.

Mỗi tổ cử hai bạn lên thể hiện trên bảng lớp (bảng chia thành các khu vực cho các tổ):

- Xếp các khối lập phương, thể hiện thao tác tách
- Nói một “câu chuyện” phù hợp

(Khuyến khích các tổ nói theo hai câu trúc: **Có ... bớt ... còn lại ...**

Có ... trong đó ... còn lại ...